Anul I. — Nr. 8. Noemvrie 1935.

INSEMNĂRI SOCIOLOGICE

Apar odată pe lună.

Director: **TRAIAN BRĂILEANU,**
profesor de Sociologie la Universitatea din Cernăuţi.

CUPRINSUL

ARTICOLE

I. Traian Brăileanu: Circulaţia elitelor şi Demagogia.
II. Barbu Sluşanschi: Şcoala tineretului de azi şi ţelurile ei.
III. L. Ţară; Progres şi religie.

(Sfîrşitul cuprinsului, vezi pag. următoare).

REDACŢIA: Cernăuţi, str. General Berthelot 5.
ADMINISTRAŢIA: (Profesor Constantin Zoppa) Cernăuţi, str. Baltinester 15.
Abonamentul pentru 1 an . . . . . Lei 60
Exemplarul . . . . . „ 5

Tipografia Mitropolitul Silvestru, Cernăuţi.

www.dacoromanica.ro

REVISTA CĂRŢILOR

C. Narly — Istoria Pedagogiei, vol. I (Tr. Brăileanu).

René Descartes — Regulae ad directionem ingenii (Tr. B.).

N. N. Manolescu - Spre un nou ideal — Statul cultural al muncii naţionale (T. B.).

Ion Banea — Rînduri către generaţia noastră (T. B.).

REVISTA REVISTELOR

Arhiva pentru ştiinţa şi reforma socială. Dir.: *D. Custi.* Anul XII, 1935, N-rele 3—4.

Revue Internationale de Sociologie. Dir.: *Emile Lasbax.* An. 43, 1935, N-rele IX—X (Sept.—Oct.).

Făt-Frumos. Dir.: *Leca Morariu,* Anul X, 1935, No. 5—6.

Cuget Moldovenesc. Dir.: *Marc Valuţă,* No. 8—9 (Sept.—Oct.) 1935.

Suflet Romînesc. Prim-red.: *Lidia C. Andreescu,* An. II, No. 6 (Oct.).

Freamătul literar. Redactori: *Aurel Fortună* şi *Octav Băncescu,* An. III. No. 7—9.

Fiecare număr va avea cel puţin 32 pagini.
Manuscrisele nu se înapoiază.

www.dacoromanica.ro

ANUL I. Nr. 8. Noemvrie 1935

Insemnări Sociologice

Director: TRAIAN BRĂILEANU,
profesor de Sociologie la Universitatea din Cernăuți.

Circulația elitelor și Demagogia.

I.

Scopul acțiunii noastre politice este bine lămurit: așezarea Statului național romîn pe temelii trainice. Nu născocim utopii, nu construim imaginea unei societăți în care individul să-și găsească cea mai mare fericire posibilă. Suntem însuflețiți de dorința de a asigura puterea Statului romîn față de orice dușman din afară ce s'ar putea ivi. Ceea ce înseamnă că fericirea *noastră* o căutăm în înfăptuirea acestei ținte. Noi scriem pentru cetățenii romîni însuflețiți de aceeaș dorință, nu pentru „indivizi" pentru cari Statul romîn este un mijloc menit să le asigure fericirea lor și a comunității lor potrivnice Statului național romîn.

Din acest punct de vedere trebuesc judecate expunerile noastre privind tehnica politică, „arta de a guverna". Pentru dușmanii Statului romîn tehnica politică stă în a găsi și organiza mijloacele de a slăbi puterea de rezistență a Statului romîn și de a deschide drumul pentru instituirea stăpînirii unei „clase politice" străine asupra nației romînești. Năzuința acestor dușmani este deci de a distruge structura politică a neamului romînesc, de a transforma națiunea romînă într'o clasă socială de iobagi și proletari înăuntrul unui Stat guvernat de ei.

Pe scurt: acești dușmani vreu să cucerească puterea politică în Statul nostru. Ori, Statul e al nostru cîtă vreme „clasa politică", elita, este compusă din Romîni și poate fi regenerată neîntrerupt prin indivizi aparținînd neamului romînesc, deci cîtă vreme „circulația elitelor" înăuntrul nației romînești e liberă și cîtă vreme selecțiunea indivizilor pentru intrarea în elită se face după norme cari asigură într'adevăr intrarea „celor mai buni Romîni" în clasa politică.

Interesul dușmanilor e tocmai opus acestor principii. Ei vor căuta 1) să oprească circulația liberă a elitelor, 2) să înlesnească intrarea în elită numai acelor Romîni cari sunt în slujba tendințelor lor de acaparare a puterii și, în sfîrșit, 3) să pătrundă

www.dacoromanica.ro

cu ajutorul acestor Romîni în clasa politică pentru a cuceri pe'ncetul (prin infiltraţie) sau printr'o lovitură de Stat (prin revoluţie) puterea politică eliminînd pe toţi Romînii dela guvernare.

Duşmanii despre cari e vorba sunt Jidanii. In această privinţă nu mai există nicio îndoială şi nicio iluzie. Avem exemple în istorie de suprapuneri a unor clase politice străine, fie prin infiltraţie sau prin cuceriri cu arme, unde aceste clase politice sau au fost absorbite (asimilate) de naţia cotropită, sau contopindu-se cu ea au dat naştere unei noui naţiuni. Bulgarii cuceritori au fost asimilaţi, Francii cu Latinii din Galia au dat naştere naţiunii franceze, totastfel la noi Grecii fanarioţi au fost asimilaţi, ca şi în China Mongolii.

Dar Jidanii nu sunt asimilabili din cauza deosebirii de rasă şi de religia, care-i desparte de celelalte popoare.

Problema aceasta e prea bine cunoscută ca să mai stăruim asupra ei, cum cunoscute sunt şi cauzele ascensiunii sociale şi politice a Jidanilor în toate Statele unde modul de selecţiune a elitelor politice le-a deschis calea spre putere şi le-a deşteptat în urmă instinctele de dominaţiune, împingîndu-i la organizarea raţională şi sistematică a mijloacelor de cucerire a puterii politice asupra naţiunilor creştine.

Pentru a înlătura primejdia jidovească şi a opri imperialismul iudaic, trebue să definim pe cît se poate de exact factorii cari le-au înlesnit şi înlesnesc acapararea puterii şi, în urmă, se vor putea desprinde şi reformele politice necesare pentru a slăbi sau anihila acţiunea acestor factori.

II

Se afirmă că adoptarea principiilor revoluţiei franceze şi a doctrinei liberale individualiste, născută din ele, a provocat criza politică în Statele moderne. Individualismul ar fi deschis porţile pentru toţi demagogii şi toţi veneticii, cari, la adăpostnl egalitarismului şi umanitarismului, au început să sape la temeliile Statelor naţionale.

S'ar crede deci că, înlocuindu-se principiul egalităţii şi libertăţii printr'un principiu de ierarhizare şi constrîngere, am putea ajunge la înlăturarea primejdiei. Dificultatea lămuririi acestei probleme stă în împreciziunea termenilor. Cert este că „democraţia“ în înfăţişarea ei de astăzi (parlamentarism întemeiat pe vot universal şi partide politice) constitue cea mai mare primejdie pentru Statul nostru. Dar nu fiindcă este „democraţie“, ci fiindcă este

www.dacoromanica.ro

o democraţie organizată într'un mod contrar intereselor naţiunii romîneşti, contrar Statului naţional romîn.

„Libertatea, egalitatea şi fraternitatea“ revoluţiei franceze trebuesc interpretate şi înţelese în temeiul momentului istoric, al situaţiei în care se găsea Franţa la sfîrşitul veacului al XVIII-lea. Era doar vorba de a înlătura privilegiile nobilimii şi ale clerului şi de a deschide burgheziei intrarea în „clasa politică“. Burghezia a cerut deci „libertate, egalitate şi fraternitate“ la fel cu nobilimea şi clerul, nicidecum însă cu plebea, cu proletariatul. Ceea ce s'a văzut în urmă, cînd s'au stabilit drepturile politice ale cetăţeniior şi cînd s'a fixat dreptul de proprietate. In lupta politică „libertatea şi egalitatea“ au servit ca „formulă de acţiune“, ca program pentru a pune în mişcare mulţimea, pentru a o revoluţiona, deşteptîndu-i instinctele de ură împotriva celor „mari“, puternici şi bogaţi.

Dar nici prin gînd nu le-ar fi trecut Francezilor, dela 1789, că revoluţia e făcută pentru a înlesni Jidanilor, Arabilor şi Negrilor dobîndirea cetăţeniei franceze şi a drepturilor politice în Statul naţional francez. Numai prin faptul că Jidanii în Franţa se dădeau drept Francezi de religiune mozaică şi prin faptul că, în lupta contra clerului catolic, burghezia franceză a proclamat toleranţă absolută în domeniul religios (pentru a slăbi influenţa clerului asupra mulţimii), Jidanii şi-au cîştigat deplină libertate de acţiune, şi în domeniul economic şi în cel politic.

Se'nţelege că Jidanii au simţit şi văzut dela început foloasele ce pot rezulta pentru ei din deslănţuirea războiului civil şi din izbînda burgheziei din care ei făceau parte prin ocupaţiunea lor şi prin soarta comună de oprimaţi. Deaceea ei sprijiniră revoluţia şi, în urmă, organizară revoluţia permanentă, prin francmasonerie pe de o parte şi prin comunism pe de altă parte, cu obiectivul precis de a acapara puterea politică pentru neamul lor, aşa cum le-a făgăduit Iehova. „Democratizarea“ progresivă prin revoluţionarea neîncetată a masselor deveni astfel preocuparea tuturor Jidanilor, din toate Statele, şi ei nu cruţară nici bani nici muncă intelectuală pentru a distruge „burghezia capitalistă“, adică clasa politică naţională şi creştină de ori unde.

Notăm deci că principiul toleranţei religioase nu implica egalitate politică fără privire la *naţionalitate,* ci egalitate politică pentru *Francezi,* fără considerarea religiei. Cum însă religia pentru Jidani constitue principiul de coeziune din toate punctele

www.dacoromanica.ro

de vedere (biologic, moral, naţional, economic, politic), e evident că emanciparea religioasă a însemnat pentru ei o emancipare posibilă din toate punctele de vedere, dacă lupta începută putea fi continuată pînă la destrămarea completă a naţiunilor creştine constituite în State — prin democratizare progresivă care să dea jidanilor conducerea masselor. Votul universal şi regimul partidelor politice a atins idealul de democratizare rîvnit de Jidani. Revoluţionarea permanentă a masselor, ridicarea tuturor demagogilor venali la rangul de conducători politici, i-au dat neamului jidovesc o putere uimitoare în viaţa politică. În posesiunea „maşinei" de a fabrica oameni politici (prin cluburile politice, presă, corupţie şi teroare) jidanii nădăjduesc să distrugă în scurtă vreme clasa politică romînească, mai ales că au reuşit se oprească libera circulaţie a elitelor înăuntrul naţiuuii şi să se înfiltreze ei în elita romînească, ca mari industriaşi, avocaţi, medici, ingineri, arhitecţi, iar prin căsătorii mixte şi în funcţiile de Stat (un număr mare de ofiţeri, magistraţi, profesori romîni sunt căsătoriţi cu Evreice).

O reformă politică menită să pună stavilă acestei cotropiri jidoveşti ar trebui să ţină seama de toate aceste momente. Noi am arătat în studiile trecute unele din măsurile necesare pentru a asigura omogeneitatea clasei politice romîneşti şi libera circulaţie a elitelor înăuntrul naţiunii: ascetismul economic al elitei romîneşti şi emanciparea ei de finanţa jidovească, formarea unui corp de funcţionari cu prestigiu şi inaccesibili corupţiei etc.

În cele ce urmează vom analiza mai de aproape problema selecţiunii elementelor pentru clasa politică — aşa cum se prezintă în „democraţia" noastră şi aşa cum ar trebui să se înfăţişeze în *Statul naţional romîn*, în adevărata „democraţie romînească".

III

Nici-o elită nu-şi poate păstra situaţiunea, nu se poate menţinea la conducere fără *prestigiu* în faţa mulţimii. Orice individ făcînd parte din elită trebue să se *legitimeze* că are însuşirile necesare pentru conducere în general sau pentru o funcţie specială înăuntrul elitei sociale.

Criteriile după cari mulţimea judecă aptitudinea indivizilor pentru conducere sunt, în general, de două feluri: iraţionale şi raţionale. Dar în cele mai multe cazuri elementele iraţionale şi raţionale se amestecă şi se susţin reciproc. Mulţimea *crede* mai întîiu că cineva are aptitudini de conducător, iar apoi intervine

www.dacoromanica.ro

judecata raţională, cerîndu-i-se conducătorului ales legitimarea prin fapte, prin rezultatele practice ale acţiunii sale.

În stabilirea ierarhiei valorilor în organizaţia politică istoria ne arată modul cum factorii iraţionali şi raţionali au determinat modul de selecţionare a clasei politice. Înţelepciunea bătrînilor, vitejia eroilor, puterea supranatnrală a preoţilor, bogăţia dobîndită prin destoinicie şi prevedere, sunt temeiuri ale prestigiului indivizilor de elită şi al familiilor lor.

Dar orice societate evoluează. Succesiunea generaţiilor, schimbarea raporturilor societăţii cu mediul împrejmuitor etc. îşi găsesc expresia în procese intracomunitare concomitente, menite să asigure o diferenţiere socială adaptată acestor schimbări şi în stare să păstreze neatinsă unitatea socială.

Am arătat în alt loc cum lupta pentru existenţă între societăţile omeneşti, războaele, au împins la „democratizare", la tendinţa de a întemeia organizaţia politică pe libera circulaţie a elitelor. În clipa ce naţiunile, constituite în State, aveau nevoie de mobilizarea tuturor forţelor pentru păstrarea independenţei politice, tendinţa (naturală de altfel) a claselor politice de a se închide şi de a nu îngădui accesul de oameni noui din mulţimea guvernată la conducere, devenea o primejdie pentru existenţa societăţii. Pentru a înlesni selecţiunea elitelor în temeiul pregătirii profesionale, fără considerarea naşterii şi bogăţiei, s'a ajuns, după lungi lupte, la democratizarea instituţiilor de educaţie, a şcolilor, şi la deschiderea tuturor funcţiilor publice pentru „meritul personal". Mijlocul pentru a ajunge la acest rezultat a fost parlamentarismul şi lărgirea progresivă a dreptului electoral pentru toţi cetăţenii.

Trebue să recunoaştem deci că prin acest mijloc, al participării întregii naţiuni la viaţa politică, s'au creat instituţii de pregătire şi selecţionare *raţională* a valorilor individuale fără deosebire de clasă sau stare socială. Privilegiile naşterii şi bogăţiei au fost reduse pe cît omeneşte se poate.

Din punct de vedere teoretic şi ideal am putea fi mulţumiţi cu acest rezultat. Am avea garanţia că prin organizarea cît mai bună a şcolilor, prin pregătirea şi selecţionarea cît mai temeinică şi raţională a tineretului, clasa conducătoare romînească să se poată împrospăta neîncetat cu elemente destoinice. Iar o clasă conducătoare puternică şi solidară, legată, chiar prin felul selecţiunii ei, de soarta şi aspiraţiunile mulţimii conduse, ar fi

www.dacoromanica.ro

cea mai pună chezăşie pentru puterea naţiunii romîneşti în luptă cu naţiunile duşmane.

Dar chiar acest mijloc ,prin care s'a obţinut un rezultat atît de util pentru sporirea puterii naţiunii, a produs, în cursul aplicării sale practice, efecte secundare cari ameninţă să distrugă toate roadele bune. Cum aplicarea sa nu s'a putut face decît prin *lupta* mulţimii împotriva clasei politice, care avea tendinţa de a-şi păstra situaţia privilegiată, şi cum în această luptă mulţimea îşi alese şi trebuia să-şi aleagă conducătorii după criterii iraţionale, în arena politică îşi făcură intrarea *demagogii.* Prin acţiunea acestora drepturile politice au fost lărgite tot mai mult, iar cu cît aceste drepturi au fost lărgite cu atît mai mult spori şi influenţa demagogilor, puterea lor depăşind limitele raţionale ale funcţiunii lor. E lămurit doar că parlamentul ieşit din alegeri n'are, din punct de vedere raţional, alt rost decît să zădărnicească închiderea clasei politice, constituirea unei caste care să guverneze în folosul unui număr restrîns de familii privilegiate oprind accesul la guvernarare al oamenilor din mulţime talentaţi şi pregătiţi pentru funcţiunile de conducere. Parlamentul trebue să exercite un control sever şi obiectiv asupra activităţii puterii executive, să asigure o echilibrare justă a tuturor intereselor de clasă şi, ca obiectiv suprem, să vegheze ca naţiunea să fie condusă şi organizată în aşa fel ca să poată ieşi victorioasă din orice conflict cu naţiunile duşmane.

Dar în unele ţări, şi mai ales la noi, demagogia a prefăcut parlamentul într'o instituţie de corupţie şi de destrămare a instituţiilor Statului. „Politicianismul" e termenul prin care obicinuim a caracteriza situaţia în care am ajuns. Votul universal a deslănţuit lupte de exterminare între demagogii constituiţi în „cluburi". Aceste lupte au deschis porţile influenţei finanţei internaţionale, a lojelor francmasonice, pe scurt a Jidanilor, cari finanţînd demagogia nădăjduesc să cucerească cu ajutorul demagogilor puterea politică.

Demagogii deci, cari după înţelesul cuvîntului ar trebui să fie conducători ai mulţimii pentru limitarea puterii şi stăvilirea abuzurilor clasei politice, devin, prin creşterea puterii lor şi prin instinctele lor de dominaţiune trezite prin conştiinţa acestei puteri, oameni primejdioşi. Cum, în multe cazuri, lor le lipseşte pregătirea pentru conducere şi o educaţie în stare să le înfrîneze pornirile anarhice, ei sunt gata să se folosească de orice mijloace pentru atingerea scopului lor: dominaţiunea.

www.dacoromanica.ro

În felul acesta „demagogia“ a devenit, din simplu fenomen accidental al înfăptuirii libertăţii în circulaţia elitelor, mijlocul principal, şi la noi aproape exclusiv, al selecţiunii elementelor din mulţime pentru completarea şi „regenerarea“ clasei politice. Ţara mişună de demagogi, demagogi pe sate, judeţe şi pe ţară. Din ei se recrutează şi funcţionarii de tot felul, pentru cari certificatele şcolare reprezintă o condiţie „formală“, dar nu totdeauna indispensabilă. Cluburile politice îşi au criteriile lor de ierarhizare a valorilor, derivate toate din principiul „electoral“, deci demagogic.

IV.

Schiţăm aci, pentru înţelegerea problemei, şi principiile de bază ale tehnicei demagogice. Demagogul, pe lîngă însuşirile naturale (darul de a vorbi, prezenţă de spirit, curaj etc.) mai are nevoie de o „formulă“ şi de bani, de mulţi bani. „Formula“ e menită să împingă mulţimea la acţiune. De ex. „Statul ţărănesc“, sau „dictatura proletariatului“ etc. sunt formule de acest fel expuse mai pe larg în programe cari cuprind fericirea mulţimii, după clase şi profesiuni. Banii se adună în toate felurile: prin fraude, comisioane, şi apoi dela cei ce au interes ca mulţimea să se revolte sau să aleagă o anumită categorie de demagogi. Cluburile au un sistem bine organizat de a aduna bani în opoziţie pentru a răsturna guvernul, şi cînd sunt la putere de a face să curgă banul Statului în buzunarele partizanilor — după rang şi merite. In organizarea acestui sistem au intervenit Jidanii cu toată abilitatea lor de samsari şi agenţi de propagandă. In schimb ei participă în mod efectiv la beneficiile guvernării oricărui club. Ei furnisează instituţiilor Statului toate cele necesare: hrană şi îmbrăcăminte pentru armată, materiale pentru căile ferate, ei zidesc biserici, ei exploatează pădurile şi furnisează lemne de foc şi de construcţie etc.

Cu cît politica unui club e mai radicală, mai umanitară şi egalitară, mai internaţională şi aconfesională, cu atît mai mare e sprijinul ce i-l acordă Jidanii. Ei finanţează alegerile, congresele, presa etc., cu mare dărnicie. Condiţia este ca clubul să fie progresist, de stînga, cît mai de stînga. Căci de dreapta se tem Jidanii, de adevărata dreaptă, de dreapta noastră, nu de dreptele parlamentariste şi demagogice.

Dar problema „dreptei“ cere o expunere mai amplă pentru a înlătura neînţelegeri şi interpretări tendenţioase.

www.dacoromanica.ro

V.

Mai întîiu „stînga" nu înseamnă democraţie, ci dictatură jidovească. Aceasta este definiţia reală a cuvîntului. Că altă dată cuvîntul a avut altă semnificaţie, că originea sa se datoreşte cutărui uz parlamentar etc., toate aceste nu ne interesează. Că astăzi mai există între Romîni imbecili cari identifică „stînga" cu progres şi democraţie e regretabil, cînd orice Jidan ştie ce înseamnă în realitate acest cuvînt. Mai regretabil este însă că între Romîni există oameni deştepţi, dar venali, laşi şi trădători de neam, cari profitînd de imbecilitatea imbecililor pregătesc dictatura teroristă a Jidanilor în ţara romînească.

Dreapta este mişcarea care se opune imperialismului iudaic, care organizează în mod sistematic şi raţional rezistenţa împotriva revoluţiei jidoveşti, împotriva războiului civil, pe care Jidanii vreau să-l deslănţuească la noi cu ajutorul demagogilor venali şi corupţi.

Şi noi suntem demagogi. Dar nu demagogi constituiţi în cluburi, ci în tabere de muncă. Demagogia noastră de dreapta este pilda de jertfă, de disciplină, de morală, de păstrare a credinţelor şi tradiţiilor, a cîntecului romînesc, a virtuţilor cetăţeneşti. Noi suntem conduşi de un demagog care agită mulţimea nu prin artă oratorică, prin adunări electorale, printr'o presă venală şi de şantaj, ci prin pilda sa de „naţionalist". „Naţionalismul" poate fi o simplă formulă demagogică (deci identic cu cuzism), dar poate fi şi un sentiment adînc care se manifestă prin fapte menite să răscolească sufletul întregii naţii. La „dreapta" e drumul spre înfăptuiri romîneşti, spre crearea unei lumi noui de simţire şi gîndire romînească. Prin „dreapta" va fi strivită „stînga", acesta e înţelesul luptei noastre, a demagogiei noastre.

Prin urmare nu mai e vorba de discuţii sterile asupra democraţiei, parlamentarismului, corporatismului etc. Toate aceste îşi vor găsi rezolvirea spre mulţumirea tuturora, după ce izbînda asupra haosului politicianist şi a primejdiei jidoveşti va fi cîştigată. Toate cele ce *naţiunea romînească* a realizat ca progres adevărat, privind libertăţile politice, democratizarea şcoalei, buna rînduială în biserică, apărarea intereselor diferitelor clase sociale şi profesiuni, nu numai că se vor păstra neatinse, ci se vor pune pe temelii solide şi se va deschide calea pentru desăvîrşirea progresului.

Mişcarea de dreapta nu tinde spre dictatură, în înţeles de despotism personal şi arbitrar, deci de tiranie, ci spre structu-

www.dacoromanica.ro

rarea şi buna rînduire a instituţiilor Statului, delimitîndu-i-se fiecăreia sfera de funcţiune şi reglementîndu-se raporturile între ele în temeiul unui principiu suprem: unitatea indestructibilă a Naţiunii.

VI.

Politicianismul, precum am văzut, este efectul, vizibil în toate domeniile de activitate, al sistemului de selecţionare a elitei noastre sociale prin demagogie. Inainte de război, în Regatul liber, manifestările politicianismului au fost zugrăvite de scriitori geniali (Eminescu Caragiale). Dar publicul mare se obişnuise cu acest sistem, iar clasa conducătoare dispunea încă de oameni politici cu mare prestigiu cari ştiură să înfrîneze pornirile anarhice ale demagogilor. Războiul şi Unirea ridicară însă la suprafaţă noui probleme sociale, cari nu mai puteau fi stăpînite cu aceleaşi mijloace. Oamenii politici cumpătaţi scăpară frînele din mînă şi demagogii îşi făcură apariţia. Socialismul, muncitoresc şi ţărănesc, îşi începu acţiunea disolvantă întîiu pe căi deosebite, pentru a se contopi, în zilele noastre, într'o singură tabără: partidul ţărănesc. Liga Poporului după uşoara izbîndă asupra socialismului muncitoresc dela oraşe, recăzu în vechiul sistem, fără să încerce reforme radicale, fără viziunea clară a evoluţiei societăţii romîneşti. Cînd fascismul italian arătă drumul mîntuirii, forţele Ligii Poporului, erau dejà paralizate, prestigiul conducătorului, al Ducelui romînesc, era măcinat de politicianismul demagogic. Mişcarea naţionalistă, subt forma cuzistă, nu se putu ridica la rangul unei forţe politice hotărîtoare. Îi lipsea *conducătorul*. Antisemitism turbulent după moda rusească, certuri interne pentru „mandate", teorii sterile fără acţiune practică pricepută, au zădărnicit consolidarea unui organism politic puternic şi rezistent. Răspîndirea germenilor disoluţiei nu s'a izbit deci de nicio piedică serioasă, iar „măsurile legale" n'au făcut decît să crească fanatismul comuniştilor. Dar în acelaş timp, în mod firesc, s'a trezit şi instinctul de conservare al neamului romînesc, dînd naştere mişcării de dreapta, mişcării naţionaliste a tinerei generaţii care, într'un moment dat, ajunse în viaţa noastră politică un factor de mare greutate.

Intîmplările şi peripeţiile acestei mişcări dela 10 Decemvrie 1933 încoace sunt cunoscute tuturora. Rezultatul final: mişcarea s'a răspîndit şi mai mult şi, ceea ce-i mai important, ea a pătruns în adîncime, a început să domine spiritele, să devie o *credinţă*.

www.dacoromanica.ro

Intretimp şi o parte a clasei conducătoare a înţeles primejdia, şi-a văzut pieirea cu ochii şi oameni politici cari şi-au mai păstrat o parte de bun simţ s'au despărţit de demagogii venali ai stîngei. Pretutindeni în ţară s'au ivit gazete antisemite şi anticomuniste. „Naţionalismul“ a devenit o „formulă“, iar banul jidovesc a încetat să mai aibă putere absolută asupra politicianilor romîni. Lupta se dă încă după vechiul sistem demagogic, apelînd la mulţime şi răscolind pasiunile mulţimii.

Romînii, toţi Romînii doresc şi nădăjduesc că partidele creştine unite (sau cel puţin unul din aceste partide) vor veni la putere.

Dar, oricum ar fi, criza prin care trece astăzi Statul naţional romîn nu-şi va putea găsi rezolvirea decît prin instituirea unui regim de dreapta înfăptuit şi susţinut de tînăra generaţie. Năzuinţa partidelor creştine de a cuceri puterea găseşte în tabăra luptătorilor naţionalişti toată simpatia şi tot sprijinul. Dar conducătorii acestor partide trebue să-şi dea seama că prin cucerirea puterii încă n'au făcut nimic, dacă nu vor şti să *guverneze,* dacă vor îngădui continuarea demagogiei, prin care în mod fatal guvernarea lor va deveni sterilă, şi prestigiul lor va fi măcinat şi distrus în scurtă vreme.

Arta de a cuceri puterea nu este identică cu arta de a guverna. Acest lucru îl vom lămuri mai de aproape.

VII.

Politicianismul demagogic confundă arta de a guverna cu arta de a cuceri puterea. In acest fapt stă toată mizeria vieţii noastre politice. Cine nu se mulţumeşte cu o observaţie de suprafaţă a fenomenelor sociale, ci reuşeşte să pătrundă mai adînc în analiza faptelor, va constata că subt zbuciumul suprafeţei se ascund adevăratele transformări. Descoperirea cauzelor acestor transformări şi stăpînirea lor pentru a da evoluţiei sociale o direcţie conformă cu interesele naţionale romîneşti formează preocuparea adevăraţilor oameni politici.

Duşmanii neamului romînesc au prins momentul cînd demagogii au acaparat posturile de conducere în Ţara noastră şi au împins, după un plan bine chibzuit, chiar cu ajutorul acestor demagogi, evoluţia naţiunii romîneşti într'o direcţie opusă intereselor ei vitale. Ei au înlesnit ascensiunea tuturor oamenilor ambiţioşi în ierarhia socială, ei i-au înconjurat pe toţi bărbaţii

www.dacoromanica.ro

cu prestigiu cu politiciani fără scrupule, corupți și porniți spre îmbogățire cu orice mijloace. Ei au atițat ambiția oamenilor politici romîni și i-au învrăjbit întreolaltă pentru a zădărnici orice activitate constructivă în domeniul politic. Desele schimbări de guvern, urmate de răscolirea pasiunilor de partid la alegeri, au grăbit anarhizarea politică și a clasei politice și a mulțimii. In acest haos organizația dușmanului s'a menținut neatinsă, fiind bine așezată pe norme religioase și morale și pe o disciplină spirituală închegată prin secole în lupta cu creștinismul. In jurul nucleelor indestructibile ale comunităților religioase iudaice s'au grupat apoi organizațiile revoluționare conduse de Evrei și în cari creștinii ambițioși au fost atrași, satisfăcîndu-li-se orgoliul și setea de îmbogățire.

Nu trebue să ne mirăm deci că Statul nostru începe să fie condus în mod efectiv de Jidani, cari, în haosul deslănțuit prin luptele demagogiei, reprezintă singura putere bine disciplinată.

Dacă acest sistem de guvernare va continua, instituirea dictaturii jidovești e apropiată. Oamenii de cari se servesc ei, demagogii noștri, vor fi înlăturați și suprimați foarte repede în clipa ce condițiunile pentru dictatura iudaică vor fi prielnice.

Acest mers al lucrurilor trebue oprit și istoria romînească trebue să-și regăsească vechiul ei făgaș. Simțim și vedem cu toții că acțiunea pentru mîntuirea neamului romînesc a început și se întărește tot mai mult.

Dar, acțiunii disciplinate și bine conduse a dușmanilor, trebue să i se opună o acțiune cel puțin totatît de bine chibzuită și disciplinată. Alegerile în parlament trebue să devină un mijloc pentru a institui un guvern romînesc ca organ al unei clase politice unitare și solidare, alegerile trebue să ridice la guvernare pe un om politic susținut și de marea mulțime și de elită, deci pe un conducător politic, în adevăratul înțeles al cuvîntului.

Acest prestigiu de conducător nu se poate dobîndi numai prin demagogie, prin apelul la instinctele mulțimii, ci prin apelul la sentimentele înalte de jertfă pentru Neam și Țară.

Națiunea romînească stă în război cu un dușman care a intrat în Țară cu ajutorul demagogilor venali. Lupta nu poate avea pentru noi sorți de izbîndă, dacă nu se stabilește solidaritatea oștirii noastre și *unitatea conducerii.*

In toate teoriile politice, începînd cu Platon, pînă la Hobbes și pînă la Charles Maurras, se demonstrează că nici un Stat nu

www.dacoromanica.ro

e viabil fără o conducere unitară, fără un om politic, care să aibă şi prestigiul şi destoinicia pentru guvernare.

Acest prestigiu şi această destoinicie conducătorul şi le dobîndeşte, uneori prin multe lupte şi suferinţe, altădată, ajutat de împrejurări, fără multă trudă. Cesar, Ştefan cel Mare, Napoleon, Bismarck, Masaryk, Mussolini, Hitler — toţi aceştia sunt conducători geniali, dar cît de diferită este calea ascensiunii lor la conducerea efectivă! Aceleaşi deosebiri le găsim de altfel şi în artele frumoase; să ne gîndim numai la Alexandri şi Eminescu.

Iar noi, muritorii de rînd, cetăţeni ai Statului Naţional Romîn, trebue să ne rugăm bunului Dumnezeu să ne deschidă ochii sufleteşti pentru a cunoaşte şi recunoaşte apariţia conducătorului. Căci cel mai groaznic destin loveşte pe acel popor care în ceasurile grele şi hotărîtoare ale istoriei sale a fost orb la apariţia şi surd la chemarea Mîntuitorului lor-

Atenienii l-au otrăvit pe Socrate, Romanii i-au ucis pe Gracchi, iar Jidanii l-au răstignit pe însuş fiul lui Dumnezeu, pe acela care a venit să aducă pace şi dragoste între oameni.

Curg secolele şi anii, din vecie spre vecie, şi vieţile popoarelor şi ale indivizilor trec ca dungi de lumină şi sclipiri de scîntei în noaptea tainică a Universului cîrmuit de Divinitate. De multe secole s'a aprins lumina naţiunii romîneşti, conştiinţa trează a unui popor viteaz şi harnic. Să ne trudim şi să luptăm ca această lumină să nu pălească, ci să ardă tot mai vie, mai strălucitoare.

Flacăra sfîntă a dragostei de Neam şi Ţară să se aprindă în sufletul nostru şi să se nutrească din izvorul puternic al focului ce ţîşneşte din sufletul conducătorului.

Traian Brăileanu.

Şcoala tineretului de azi şi ţelurile ei.

Tineretul romînesc trăeşte astăzi o perioadă de zbucium. Intre mai marii săi şi sine vede deschisă o prăpastie pe marginile căreia se pîndesc bănuitoare taberele vrăjmaşe. Bătrînii nu mai sunt conducătorii spirituali ai tinerilor, tinerii nu mai sunt fiii sufleteşti ai bătrînilor. Peste prăpastia deschisă nu există treceri fără trădare.

www.dacoromanica.ro

Intr'un număr trecut (7) al „*Insemnărilor*“ [1]), camaradul G. Macrin a înfățișat în chip izbitor aspectul cultural și politic al aceleiași probleme. Noi vom căuta să-l întregim cu cîteva incursiuni în aspectul ei pedagogic și social.

Una din învinuirile cele mai des auzite ce se aduc tineretului este „reaua creștere“: tinerii ce se ridică astăzi sunt lipsiți de delicatețe, de curtenie. In căutarea pricinilor acestei scăderi, reprezentanții de marcă ai generației vechi se întorc spre societățile studențești și le acuză. Pe vremea lor, străduința principală a societăților „academice“ era să dea tînărului ridicat dela sate șlefuirea formei sociale, spre a-l putea încadra nesimțit în orășenimea „civilizată“. Activitatea socială a studenților gravita în jurul petrecerilor cu dans, unde contactul cu domnișoarele de familie îi silea să-și biruiască „rusticitatea“ nativă. Conducători în societăți trebuia să fie băeții orășeni, model viu și profesori de bună creștere ai „rustîcilor“. Celelalte preocupări ale societăților studențești erau numai floare la ureche, ornament superficial și oratoric. *Adevărata funcție socială a lor era să adapteze orașului elementele proaspete ridicate din sate.* Dar această „înălțare“ socială însemna de cele mai multe ori *înstrăinare de sat.* Inainte de războiu atît oficialitatea străină cît și orășenii romîni, în bună parte nemțiți sufletește și ca limbă (urmele sunt încă neșterse), favorizau acest proces.

Bătrînii sunt neplăcut surprinși că *tinerii de astăzi nu mai simt trebuința și înclinarea să se adapteze clasei dominante actuale,* căci refuză în societăți să fie conduși de copilandri de familie bine crescuți, sau de aceia cărora bătrînii le-au dat delegație să dirijeze într'un anumit sens preocupările tinerimii. Cei vechi văd cu uimire că dintre tineret se ridică alți conducători, asupra cărora ei nu mai au nicio putere, și că acestor tineri le pasă prea puțin să-și facă preocupare supremă din adoptarea formalismului social orășean. „Sălbătăcirea lumii de după războiu e de vină“, spun cei neînzestrați să pătrundă adevărul. Cuvinte aspre și injurioase apar pe buzele celor cari văd cu desamăgire că nimeni nu-i mai ia drept model, și cari judecă tineretul prin prisma idealurilor învechite ale burghezimei de eri, sau prin aceea a interesului partisan. Iară bătrînii mai deștepți pricep cu îngrijorare că *tineretul respinge, odată cu forma, și idealul social burghez,* spre a se pregăti în izolare, pe cont propriu, pentru o

[1]) G. Macrin: „*Politica în Universități*“.

www.dacoromanica.ro

misiune, a cărei disciplină și directivă depășește și dărîmă idolii de eri. Tinerii sfidează școala socială și politică a burghezimei, pe care au înlocuit-o cu o școală, la care întreaga democrățime orășeană ar cădea la examen. Idealurile romînești năzuite plîngăreț și atît de mult vorbite în lumea veche, azi au intrat în zodia faptei. *Școala formei de clasă burgheză a fost înlocuită cu școala de fond a caracterului pe care o reclamă înfăptuirea idealului romînesc.* El nu se realizează cu maniere elegante, ci cu caractere integre și hotărîte.

*

Burghezimea are o slăbiciune deosebită pentru mișeii bine crescuți din sînul ei. In viața de toate zilele ea preferă societatea șarlatanilor manierați și a ticăloșilor simpatici, respingînd cu oroare vigoarea aspră a caracterelor intransigent cinstite. Burghezia se selecționează după maniere și gentileți exterioare, fără a se preocupa de fondul etic al membrilor ei. Pe această portiță a aparențelor au pătruns agenții disoluției, *căci burghezul romîn este mai solidar cu ceeace este „burghez" chiar dacă e străin, decît cu ceeace este romîn, dar neburghez,* Astfel a ajuns-o blestemul sublimului premergător al vremilor noi, Eminescu:

Cine-a îndrăgit străinii
Mînca-i-ar inima cînii,
Mînca-i-ar casa pustia
Și neamul nemernicia.

Ultimele două versuri s'au împlinit cu vîrf și îndesat, căci orășenimea romînească plătește scump păcatele înstrăinării fie din rîvna zănatecă după îmbuibări și ranguri, fie din pricina lipsei de vigoare — ce i-a urmat. Cointeresările materiale au apropiat-o de străini, lenea produsă de bogăție au dat-o pradă asiduității străinilor. O privire în jurul nostru ne convinge, că, cu cît mai repede au ajuns părinții o situație și o avere nemeritată (și necinstită), cu atît mai neisprăviți și mai declasați au rămas urmașii lor. Atîtea familii orășene sunt simple colecții de epigoni lamentabili, atîția fii de familie, nemernici ca să se străduiască, au cedat locul prețios pînditorilor străini. Medicului romîn îi ia clientela străinul, deoarece feciorul nu și-a isprăvit școala și a fost plasat într'o sinecură. Avocatul romîn are stagiar jidan, deoarece feciorul de bani gata face artă coreografică prin familii jidovești. Burghezia noastră e bolnavă, căci în loc să lupte viguros pentru dominație romînească exclusivă, se lasă întîiu

www.dacoromanica.ro

servită din comoditate sau pentru gîdilarea amorului propriu, şi apoi din interes, ajungînd astfel aservită bauului străin. Burghezia noastră e trădătoare, căci ajunsă asociata şi sclava străinului în exploatarea materială a ţării, şi-a făcut sursă de venit din traficarea puterii politice. Traficul puterii pentru cîştig personal, primirea mitei străinului pentru a-i deschide drum de exploatare la noi, este trădare de ţară. Ce să credem despre un şef de resort care scoate din funcţia lui definitivă pe un medic romîn, cumsecade şi fiu de ţăran, şi vîră în loc un tinerel jidan cu diplomă străină, care acum îşi face mendrele abuzive şi necinstite la Casa de asigurări din Cernăuţi? Ce să credem despre o mare *vită* (aşa li se spune) din Botoşani, prin intervenţia căreia la resortul respectiv, intră în învăţămîntul local o sumedenie de suplinitori jidani necalificaţi, cînd atîţi Romîni pregătiţi sunt refuzaţi? Dar ce sunt acestea faţă de aprobarea la un moment dat a funcţionării lui „Jevish Colonisation Association" de către consiliul de ministri, ceeace dovedeşte ţării uluite că este condusă de trădători de neam? Lumea bătrînilor vădeşte un simţ de conservare naţională atît de pervertit şi de corupt, încît revolta şi blestemul celor tineri creează între azi şi mîne o prăpastie de netrecut.

Pierderea aderenţei la etnic a mers aşa de departe în burghezia romînească (cel puţin în Bucovina), încît sunt cazuri de căsătorii mixte cu jidani, *fără să li se mai impună trecerea la creştinism.* Vedem un fiu de familie romînească fruntaşă căsătorit numai civil cu o evreică rămasă mozaică, vedem cazul revoltător al unei fiice de preot căsătorită cu un medic jidan, al căror copil a rămas nebotezat de ani de zile pînă azi. Iată burghezia primind străinii în sînul ei şi îndrăgindu-i, *pe cînd ei pe noi nu ne îndrăgesc,* căci nu se pierd între noi de dragul de a fi ca noi, ci se păstrează cum au venit. Deşi nu vin cu armele, ei ne cuceresc după vechea lor metodă. Nu este curată cucerire infiltrarea în massă, fără topire în etnicul invadat? Nu ne dau jidanii cazuri de precedenţă în istoria lor, căci venind din robie au cucerit Iudeea fără luptă, deşi acolo stăpîneau popoare războinice conduse de regi?[1]) Iudeii i-au nimicit corupîndu-le nemernicia.

Acestea sunt faptele care i-au determinat pe tinerii de azi să respingă încadrarea lor în burghezime. Pentru şcolirea lor

[1]) Vezi D. D. Patraşcanu: Istoria Antică, Evreii. Autorul cărţii e un cunoscut filosemit şi tatăl avocatului comunist Patraşcanu.

www.dacoromanica.ro

socială ei şi-au propus alte materii decît arta de a ascunde corupţia morală şi etnică sub forme civilizate. Obiectul tinerilor legionari este călirea caracterului în spirit creştin şi autohton, în scopul rezistenţei etnice intransigente, caracteristică naţiunilor dominante. Noi vrem să fim stăpîni în ţară şi de aceea opunem anarchiei individualiste disciplina colectivă riguroasă şi corupţiei cinstea puritană aspră. Orice tînăr conştient de azi se sileşte să devină un cetăţean incoruptibil şi intransigent în ce priveşte interesul naţional. Ambiţiilor sociale el le-a substituit abnegaţia, formelor elegante tăria de caracter, îngăduinţelor vinovate voinţa neînduplecată. El s'a retras din raza de influenţă a burgheziei moleşite şi s'a izolat pe tărîmul curat al unei şcoliri dîrze, capabile să stăvilească şi să întoarcă valul năpădirii străine. Dîrzenia legionară nu place deopotrivă nici burghezilor nici străinilor. Amîndoi se văd ameninţaţi în existenţa lor. După împilări pe cît de odioase pe atît de inutile, lumea bună a puternicilor zilei se răsbună platonic spunînd că tinerii „n'au bună cuviinţă". Buna cuviinţă consistă după ei în a li se supune, a-i servi, a-i linguşi. De asemenea bună cuviinţă nu sunt capabili tinerii legionari. Ei nu pot arăta patronilor compromisului decît desconsideraţia pe care o merită. Autoritate nu pot pretinde decît cei cari au şi autoritate morală. In ţara noastră ea se găseşte strînsă în jurul unui singur om.

*

Burghezimea romînească, înainte de războiu, ca şi acum, avea nevoie, spre a se menţine, de împrospătare cu contingente noi. Dar, prea slabă ca să le asimileze, ea înghiţea nemestecate elementele cari veneau din sate să-i îngroaşe rîndurile. Individualismul burghez a favorizat dorinţa de parvenire, iar formalismul social a exasperat sinceritatea şi desinvoltura nativă, şi au produs prin încurajare sau ca reacţiune, două tipuri de neadaptaţi, ciocoiul arivist şi haurul bădăran, — racila tradiţională a lumii orăşene dela noi, pe care ea niciodată n'a putut-o desfiinţa. Burghezia neştiind să impună celor veniţi s'o împrospăteze o îndestulătoare disciplină morală sau formală, ei au deviat spre forme de civilizaţie necomplete, pe care oraşul, dimpreună cu toate instituţiile sale de cultură şi educaţie, atît şcoli cît şi familii, în loc să şi le reproşeze sie-şi, le reproşa celor pe cari n'a ştiut şi n'a fost în stare să-i formeze. Incercarea de adaptare la oraş a elementelor dela sat întreprinsă de către burghezie, a dat faliment. O categorie socială ea însăşi neformată şi plină de

www.dacoromanica.ro

păcate şi-a asumat un rol care-i întrecea puterile, şi rezultatul a fost că în loc să se întărească, ea a slăbit şi mai mult.

Organizaţia actuală a tineretului legionar a rezolvit problema. In cadrul ei riguros de o înaltă ţinută etică, în care domneşte spiritul creştin şi autochton, pentru prima oară tinerii veniţi din sate nu se simt desrădăcinaţi, Condiţiile primordiale de abnegaţie şi lealitate pe care le impune legiunea nu îngădue deformarea tînărului spre un personalism anarchic, biciuit de ambiţia brutală de *a reuşi* pentru satisfacţia egoistă de a se impune oraşului sceptic şi inaccesibil. Legiunea strînge şi salvează moralmente elita satelor noastre şi pregăteşte din ea clasa conducătoare de mîne.

Astfel elementele de valoare nu mai fac în burghezie un stagiu demoralizator şi corupător ca înainte, ci se păstrează intacte rolului dominant viitor, într'o izolare necesară disciplinării lor sufleteşti. Privită cu detaşare, lumea orăşeană apare legionarului în toată mizeria ei morală şi ceeace era odată obiectul rîvnei feciorului de ţăran, este astăzi ţinta dispreţului său, şi acela ironic şi îngăduitor. Legiunea rezolvă astfel totodată problema creerei unei clase politice noi, desbărată de vechile năravuri şi selecţionată riguros, atît etic cît şi etnic.

Cine trăeşte în cadrul legiunii vede aevea Romînia de mîne. Dacă clasa politică burgheză actuală ar fi capabilă de atîta obiectivitate, ca să poată privi legionarismul fără patimă, s'ar ruşina de crima istorică pe care a comis-o faţă de viitorul ţării, prin prigoana pe care a pornit-o împotriva mişcării legionare.

*

O clasă politică, ca să poată cîrmui cu folos o ţară, trebue crescută anume în acest scop, în deplina cunoaştere a rosturilor ei de păstrătoare şi întăritoare a patrimoniului moştenit. Pe limba veche şi bună romînească „a guverna" se spunea „a stăpîni". Clasa politică trebue să ştie stăpîni, adică să ştie *domina,* în interesul conservării naţionale.

Provinciile realipite la ţara noastră n'au avut pînă la războiu o clasă politică romînească deprinsă a domina, ci numai a *conlocui,* supusă unei idei de stat străine. După războiu deficienţa politicianilor provinciali s'a vădit cu prisosinţă. Înjghebată în pripă, din ce era la îndemînă (şi prea ades s'a nesocotit ce era bun), clasa politică romînească a provinciilor este o improvizaţie ad-hoc, un provizorat, a cărui continuare constitue un mare pericol din pricina ignorării inerente a funcţiei ei politice.

www.dacoromanica.ro

Explicabilă prin nepregătire, incapacitatea este de neiertat dacă se are în vedere imperativul conservării şi consolidării naţionale. Şovăelnici, permeabili tuturor influenţelor şi ademenirilor, timizi din nedeprinderea stăpînirii asupra *conlocuitorilor*, politicianii provinciali au trădat *linia dreaptă* naţională. Viaţa lor politică e constituită din derogări, transacţii şi compromisuri, iar interesul naţional sufere mereu interferenţele celui personal, pe care îl exploatează străinii.

Legiunea creşte o clasă politică anume pregătită să conducă. Ea nu va ceda din mînă iniţiativa, din comoditate şi nici nu va trăda linia dreaptă romînească din josnic interes particular. Clasa politică nouă e cu atît mai bine venită după reîntregirea ţării cu provinciile cari au stat sub zone de înrîurire felurite şi străine. Mult rîvnita unire sufletească a ţării, pe care nu mai ştiu cum s'o realizeze politicianii ambiţiilor locale şi ai feudelor electorale provinciale, este astăzi în germen înfăptuită de spiritul legionar, care e identic în toate colţurile Ţării. Noua generaţie de conducători este *unitară* pe întinsul Ţării astfel spiritualiceşte unificată în legionarism, ea este omogenă şi disciplinată sub un singur comandament. Legionarul oltean, ardelean sau basarabean este sufleteşte unul şi acelaş. Între bătrîni şi tineri mai este această mare deosebire, că primii se simt în primul rînd ardeleni, bucovineni sau basarabeni şi abea apoi Romîni ai ţării întregi, pe cînd tinerii se simt în primul rînd legionari Romîni şi abea apoi, fiecare, oltean, moldovean, dobrogean. Multora dintre bătrîni le este indiferent restul Ţării, de care se simt legaţi în măsura favorizării provinciei lor. Legionarul nu cunoaşte regionalismul acrit şi pizmătareţ. Pentru el ţara e *una* şi se simte copilul şi stăpînul *Ţării întregi*.

*

Statul romînesc s'a creat datorită existenţei unei masse de popor romînesc întinsă pe un teritoriu. Unitatea Statului se datoreşte acestei populaţii unitare, şi prin urmare ei îi revin exclusiv meritul, răspunderea şi *dreptul* de a hotărî în viaţa de Stat, în viaţa politică. Cetăţeneşte nu poate fi egalitate între cel care este element al unităţii ţării, adică Romîn, şi cel care este dimpotrivă, adică neromîn. Existenţa Romîniei ca Stat fiind o consecinţă a existenţei poporului romînesc omogen pe aceste meleaguri, — ceeace ne deosebeşte de minoritarii noştri cari niciodată n'ar putea, fie şi întruniţi, să constitue pe acest teritoriu baza umană a unui Stat —, noi singuri avem de hotărît

www.dacoromanica.ro

în politica de Stat, ceilalţi n'au decît a ne urma, a se supune, ba a ne ajuta, dacă vor să trăiască paşnic. Totuşi ambiţia străinului pripăşit a găsit că şi lui i se cuvine să stăpînească, şi, folosindu-se de slăbiciunea politicianilor inconştienţi, a pătruns în partide şi a impus directive. Într'un Stat democratic toţi cetăţenii sunt „egali", şi noi, deşi suntem Stat naţional creştin, nu limităm drepturile politice la „naţionali şi creştini", adică la Romîni, ci conferim aceleaşi drepturi intruşilor, deşi sunt păgîni şi străini. Romînia de astăzi nu este întemeiată politiceşte numai pe cei cărora le datoreşte unitatea ca ţară, adică pe poporul romînesc, — ci şi-a slăbit caracterul naţional şi puterea admiţînd la sfat şi toate elementele desagregante şi centrifuge. Mare greşeală istorică, ale cărei efecte de decădere, corupţie, trafic şi trădare de neam le avem sub ochi.

Tineretul legionar nu se mai împacă cu asemenea lucruri. El ştie, că fiind din naştere şi convingere Romîn şi creştin, are un drept exclusiv la conducerea ţării, şi acest drept nu-l împărţeşte cu nimeni. Aşa cum a fost posibilă împămîntenirea şi acordarea drepturilor politice străinilor pripăşiţi, *tot aşa de bine se poate reveni asupra lor.* Istoria cunoaşte asemenea întoarceri, şi cînd ele sunt cerute de imperativul categoric al conservării, nu numai morale, dar şi fizice a Neamului Romînesc, viitorii conducători politici nu vor pregeta să ia hotărîrile mîntuitoare. Vom ajunge astfel la ţelul dorit, ca nici un străin să nu hotărască despre ţara noastră pe care n'a făcut-o. Dreptul acesta e numai al Romînului.

Ca să-ţi susţii un drept, trebue să ţi-l poţi lua de fapt, trebue să fii puternic. Forţa se obţine prin coeziune, iar aceasta prin disciplină morală. Conştienţi de scopul înalt urmărit, legionarii se refugiază din atmosfera pestilenţială de compromis şi înjosire a Romîniei de azi, acolo unde trăeşte de pe acuma vie Romînia de mîine. Acolo se face, sub privegherea unui Căpitan inspirat de Dumnezeu şi de strămoşi, şcoala dîrzeniei romîneşti intransigente, acolo, în aerul curat şi tare al disciplinei legionare, se cimentează caracterele neşovăelnice şi străbătătoare ale celor cari vor recuceri Romînului în ţara sa locul de cinste pe care l-au vîndut părinţii noştrii pentru arginţi şi îmbuibare.

*

Şi acum să se mai audă glasul piţigăiat al burghezimei care silabiseşte cu înfumurare că tineretul de azi e „rău crescut". **Pentru chemarea pe care o are de îndeplinit în viaţă, este cît se**

www.dacoromanica.ro

poate de bine crescut, să ne credeţi pe cuvînt. Filfizonii din familii nu-şi vor mînji palmele cu lut, nici nu şi le vor scrijila pe stînci, dar nici nu se va încredinţa pipernicirii lor morale un rol de răspundere în ţară. Aceşti tineri snobi şi decavaţi, încît îi confunzi cu jidănaşii spilcuiţi, tovarăşii lor întru maniere elegante şi petreceri, sunt parcă anume făcuţi să stea sub ascultarea bătrînilor, ca să le dea iluzia că mai dirijează tineretul. Moleşiţi, laşi, arivişti şi vînători de sinecure, junii burgheji erau pîrghia stăpînirii străinilor la noi, — cari i-au cîştigat să privească alături de ei prin prisma clasei sociale orăşene, pe flăcăii veniţi din sate. Pe ei îi plasează bătrînii în slujbe, şi pe nimeni altul decît cu preţul vînzării conştiinţei. Pregătind apusul bonjurismului, Romînia de mîne n'are ce face cu asemenea mişei. Acolo va domni ierarhia meritului real, şi depe acum ceeace în lumea romînească orăşeană a rămas vînjos şi necorupt, s'a încadrat în spiritul şi în tabăra leglonară. Doar slăbănogii şi inconştienţii au rămas deoparte, iar restul ne duşmăneşte alături de străini şi se va prăbuşi odată cu dînşii.

Între timp Legiunea lucrează din temelie viitorul romînesc al ţării. El începe cu creşterea caracterului drept într'o atmosferă de cinste puritană şi demnitate, de lealitate şi curaj, toate adaptate scopului urmărit şi toate potrivnice căilor viclene, întunecate şi strîmbe pe care perfidia, ura şi disimularea străină le-au netezit necinstei şi slăbiciunii romineşti. Legiunea creşte pavăze vii împotriva uzurpării străine, şi în acelaş timp muncitori încercaţi şi deprinşi la greu, pentru ridicarea Romînimei.

Disciplina morală a tinerei generaţii politice a cîştigat simpatia conlocuitorilor leali ai Ţării pe care propaganda duşmănoasă caută să-i opună şi să-i desbine de massa autochtonă. Mulţi minoriţari creştini sunt atraşi de fondul etic şi de şcolirea energetică a mişcării legionare, voind să fie părtaşi la renaşterea spirituală şi politică a patriei lor adoptive.

Prestigiul cîştigat de Legiune, cu toate împilările josnice şi clevetirile odioase ale potrivnicilor ei este primul ¡semn al izbînzii viitoare. Vrăjmaşii ei să-şi cerceteze conştiinţa cu un ceas mai devreme şi, — dacă mai simt pîlpîind în sufletul lor luminiţa prea mult înăbuşită a dragostei de ţară, — să facă pasul pe care îl dictează înţelepciunea: să se dea înlături şi să se închine respectuos.

Barbu Sluşanschi.

www.dacoromanica.ro

Progres şi Religie.

I.

Ultimele secole ale Europei civilizate trăesc sub imperiul covîrşitor al descoperirilor ştiinţifice, halucinate în bună parte de încrederea extraordinară în puterea intelectului uman. Cu adevărat se poate vorbi de-o nouă credinţă a timpurilor moderne: credinţa în progresul omenirii. Orice schimbare, care se aduce omului sau societăţii sub raportul material sau moral, este considerată ca o treaptă în spre tot mai bine.

Atunci cînd burghezia franceză, îmbogăţită, începu să clatine fundamentele ideologice ale sistemului monarchiei aristocratice, în acele timpuri s'au statornicit şi bazele practice ale nouei credinţe. Ea venia ca un element activ, dinamic, împingînd massa la luptă spre înfăptuirea unui proces, care trebuia să se întîmple în mod necesar. Lumea credea din adîncuri în progresul omului şi în desăvîrşirea societăţii. Înfăptuirea statului democrat era o treaptă a progresului. Libertatea cugetării trebuia să aducă posibilitatea de cuceriri ştiinţifice, cari aveau să vină în avalanşă şi desigur tot mai apropiate de culmile dreptăţii, legalităţii şi ale adevărului. Astfel scrierile literare şi operele ştiinţifice, dar mai ales reformele sociale, primiră şi un sens exterior lor: ele reprezintă nu numai opere de valoare în sine, ci, mai mult, ele sunt semne ale progresului omenirii. Creiaţiunile din domeniul ştiinţelor exacte, din fizică şi chimie, promiteau tot atîta succes şi pentru ştiinţele noologice, morale. Dacă în viaţa socială şi morală concretă, perfecţionabilitatea „naturală“ şi continuă a omului se putea prea puţin sesiza, cuceririle pe planul material al vieţii contau ca indicii că acelaş progres va fi marcat cît de curînd şi în acest domeniu. Pentru lumea entuziastă a metropolelor ridicarea cutărui turn impunător ca prestaţiune tehnică echivala cu o zi de mari promisiuni, de speranţe în binele naturii omeneşti, atît de minunat dotată. Şi aşa noua credinţă — optimism romantic — îşi făcu drum tot mai larg pînă ajunse o mentalitate aproape uniformă, o modă şi un snobism.

— Cetăţene, în ce secol trăeşti, de mai vorbeşti de cutare lucru? Pentru Dumnezeu, doar am progresat! Iată îndemnul şi controlul reciproc al credincioşilor religiei noui a progresului. Ce efect a avut această mentalitate progresistă în ţările din

www.dacoromanica.ro

Orient influenţate de Occident, la noi în ţară, de pildă, ar putea să ne-o spună în mod clasic I. L. Caragiale.

Dar problema credinţii în progresul omenirii nu trebue considerată ca o chestiune de suprafaţă soluţionabilă ca la gazetă. Această credinţă a timpurilor moderne îşi are substraturile ei de cugetare filosofică şi ştiinţifică. Ea descinde dintr'o poziţiune anumită faţă de univers şi faţă de problemele vieţii. Ideea de progres trebue situată în cadrul cultural, în care s'a născut, pentru a putea fi sesizată în articulaţiile ei. Vom putea constata că, mai tîrziu, ea şi-a găsit opoziţia ideologică şi practică, datorită faptului că lumea ultimelor decenii, dar mai ales lumea care a trăit grozăviile războiului mondial, s'a orientat în spre alte ţărmuri spirituale.

Pînă să ajungă la semnificaţia sociologică de idee forţă, capabilă să deslănţue avînt şi activitate socială, ea a germinat şi a fost pregătită teoretic-filosofic şi teoretic-social. Dacă ne îndreptăm privirea spre Renaştere, nu va fi greu să surprindem începuturile unei mari încrederi în puterile minţii omeneşti. Nu avem încă o întemeiere filosofică a acestei poziţiuni, dar duhul ei pluteşte în aer. Atmosfera Renaşterii e eminamente încrezătoare, plurivalentă, progresistă, dar încă nedefinită, subsistînd în păturile sufleteşti mai adînci şi mai depărtate de oglinda luminoasă a conştientului.

Filosofia lui Descartes este cu drept cuvînt piatră unghiulară, despărţitoare de lumi. Descartes ar putea fi blestemat, şi pe bună dreptate, de filosofii mistici. „Cogito ergo sum“ este semnal de revoluţie spirituală. Principiul suveranităţii raţiunii ca supremă instanţă în contemplarea lumii îşi găseşte în această formulă fundamentul. [Cineva ar fi putut opune lui Descartes: vado ergo sum].

De aci încolo gîndirea logică primi o consacrare tot mai largă şi prinse rădăcini cu deosebit prestigiu. Veacul luminii se inaugură majestuos, încrezut în forţa raţiunii omeneşti, — singurul punct de razim în haosul vieţii schimbătoare.

Alături de curentul spiritual, teoretic, se produceau într'adevăr schimbări mari în vieaţa socială a Europei. Mai întîiu mişcări sociale ca cea dela 1789 în Franţa, apoi cele din prima jumătate a veacului nouăsprezece (1830—1850), toate păreau să confirme poziţiunea raţionalismului optimist, care postula identitatea gîndirii omeneşti de la individ la individ. Lumea progresa într'adevăr... Numai datorită acestei atmosfere generale de cre-

www.dacoromanica.ro

dință într'un bine mereu crescînd, se poate explica de ce un filosof criticist de talia lui I. Kant, a fost atît de mult influențat de J. J. Rousseau, dece a putut crede într'o Ligă a Națiunilor care să garanteze pacea Europei. Totuși spiritul Ligii Națiunilor preconizată de Kant se deosebește mult de intențiile Ligii Geneveze. Principiul de bază al Ligii Kantiene rămîne principiul național și nu un interes paneuropean sau cum se mai cheamă.

Alături de cugetarea filosofică rațională, preponderentă și oarecum oficială după prestigiul pe care-l avea, științele naturale, exacte, erau poate cea mai strălucită dovadă a unui progres real, de care se învrednicise omul modern. Fizica, chimia, biologia, tehnica exploatării bunurilor subsolului, tehnica locomoțiunii, păreau să confirme supremația intelectului în toate domeniile de activitate omenească. Invențiile, descoperirile, marile ipoteze științifice au adus crescînde confirmări sub acest raport

Ceea ce trebue subliniat în legătură cu aceste constatări, e faptul că odată deslănțuit entuziasmul încrederii în desvoltarea științelor exacte, el s'a transplantat deopotrivă și asupra celorlalte domenii de manifestare culturală. Dar extinderea făcută și asupra celorlalte domenii, postulînd și aci un progres rectiliniar și continuu, n'a putut fi verificată. Dimpotrivă, timpul a adus curînd tragice desminţiri.

Ideea de progres și-a găsit reprezentanți în domeniul istoriei, sociologiei și al antropologiei. Precum în fizică Newton însemnează o nouă eră, astfel și istoria prin Voltaire și enciclopediștii franceji își află noui fundamente.

Pe terenul sociologiei ipoteza celor trei stadii de evoluție a spiritului uman, formulată de Aug. Comte, cartea lui H. Spencer „Progresul, legile si cauzele sale“, marchează acelaș semn de înoire, de nouă perspectivă a societății omenești. Insaşi răsunătoarea operă a lui Darwin „Originea speciilor“ trebue pusă în legătură cu teoriile progresiste. Nu mai insistăm asupra unui gînditor ca J. J. Rousseau, visător și prea încrezut în natura bună a omului.

Resfrîntă asupra atîtor regiuni umane, avînd substraturi de gîndire filosofică, dar mai ales confirmări reale prin aportul într'adevăr extraordinar al științelor exacte, ideea de progres deveni un spectru pretutindenesc al veacului ultim. Toate încep și sfîrșesc prin acest fenomen universal, cosmic și etern.

www.dacoromanica.ro

Cu toată măreţia aparentă a acestei idei şi cu tot optimismul pe care dînsa este capabilă să-l provoace, ideea de progres e încărcată de superstiţii ucigătoare, de provenienţă materialistă. „Progresul“ modern însemnează înfăptuirea treptată a condiţiunilor de vieaţă materială şi socială mai bune, prin victoria tehnicei asupra materiei. Avînd o situaţie materială, externă mai bună, omul va deveni mai inteligent, mai cult şi mai bun. Omenirea progresînd material va atinge un stadiu de perfecţiune morală, în care războaiele vor fi o penibilă amintire, ura de rasă un subiect de curiozitate arheologică... Deci perfecţionarea, desăvîrşirea, însemnează perfecţionarea tehnicei, desăvîrşirea înfăptuirilor materiale. Acest fel de a interpreta şi valorifica vieaţa şi omul este prin esenţă materialist. In momentul acesta se pune problema progresului în toată amploarea ei şi tot în acest moment credinţa în progresul omenirii trebue pusă faţă în faţă cu religia, în special cu credinţa creştină.

II.

Din capul locului afirmăm că nu suntem „antiprogresişti“.. Dimpotrivă. Distingem o regiune capabilă eminamente de progres. Un domeniu, în care există progres real, verificabil prin înfăptuiri. Incercarea de-a prelungi raza acestui cerc, înglobînd şi alte domenii, se clasează, din punct de vedere obiectiv şi raţional, între tentativele temerare. Ea nu poate fi altfel explicată — dacă s'a făcut — decît printr'o greşală de entuziasm credincios, mistic. Dar extinderea concepţiei progresiste asupra tuturor domeniilor însemna admiterea concepţiei raţionalist-materialiste ca fundament al tuturor preocupărilor omeneşti. Aşa s'a produs un fenomen îndeajuns de interesant: crezînd în ideea de progres, lumea modernă a atribuit culturii o bază materială. Cultura în structura ei iniţială nu este de esenţă spirituală, ci materială. Congruenţa progresismului cu determinismul economic, în cazul de faţă, este perfectă.

Starea de spirit progresistă, astăzi, se înfăţişează în mare măsură anemiată. Pentru configuraţia Europei spirituale şi sociale actuale, credem, că războiul mondial a avut o importanţă considerabilă. Optimismul progresiştilor a fost puternic zguduit. Răscolirile straturilor psihice ale omului tranşeelor au fost de aşa natură, încît încrederea în „bunătatea naturală“ a scăzut profund, iar credinţa că situaţia materială şi tehnica tot mai bună duce

www.dacoromanica.ro

la moralizare a început să şovăe. S'a putut constata fenomenul exact invers: niciodată oamenii nu s'au măcelărit cu atîta calcul şi artă, niciodată, ca în războiul mondial, nu s'au întrebuinţat aşa de ingenioase mijloace pentru doborîrea duşmanului. Imediat după terminarea războiului, vieaţa de toate zilele a început să se transforme, să se producă schimbări şi pe plan teoretic. In unele ţări prefacerile sociale au devenit tot mai simţite, accelerîndu-şi ritmul tot mai mult.

Noile poziţii spirituale se referă, în cazul nostru, la opoziţia faţă de ideea de progres. Două direcţii a luat această opoziţie: una pesimistă, prezicînd sfîrşitul tragic al culturii europene — ne gîndim la opera lui O. Spengler „Declinul Occidentului", — iar a doua a opus cu vigoare ideii de progres universal şi rectiliniar credinţa religioasă creştină, fie catolică, fie ortodoxă (H. Massis, Berdiaeff).

Pesimismul primei direcţii, opus avîntului progresist, se manifestă în societatea postbelică sub forme diverse, înclinînd spre iraţionalism, prelogism şi mistică asiatică. Astfel, după război, deveniră la modă o serie de profeţi şi mari iniţiaţi (Krisnamurti, R. Tagore) influenţînd anumite cercuri literare, artistice şi chiar filosofice, pătrunzînd mai ales în anumite asociaţii şi societăţi mondene şi mondiale, prea îngrijorate de soarta omenirii. Curentul acesta a trecut în cealaltă extremă, afişînd un sentimentalism siropos şi ocult.

Dar opoziţia adevărată, care a adus soluţionarea crizei spirituale europene — măcar în parte — a fost cea a direcţiei militant creştine.

De unde credinţa în progres interpreta geneza culturii popoarelor pe baze materialiste şi se extazia în faţa puterii intelectului, spiritul religios creştin explică naşterea culturii pe baze spirituale şi crede în mîntuirea omului prin graţia divină.

Această opoziţie între progres şi religie este analizată în mod documentat de către americanul Christopher Dawson în a sa „Progrès et Religion" (une enquète historique, trad. franc., Paris, 1935). El arată că fiecare cultură îşi are începuturile în credinţe religioase şi morale. Chiagul din care şi prin care se poate desăvîrşi o cultură este spiritual. Cultura Europei îşi găseşte rădăcinile ei în învăţăturile religiei creştine. Creştinismul constitue pentru formele culturii europene tiparele de început, în care s'au turnat formele înflorite ale desvoltării culturale ulterioare.

www.dacoromanica.ro

In aşa mod între credinţa în progres, ca fenomen conceput în sensul celor arătate mai sus, şi între religie se deschide un antagonism de neînlăturat. Două credinţe stau alături, fără auspicii de îmbinare armonică: progresul universal, rectiliniar şi ireversibil, epuizînd interpretarea vieţii şi lumii ca veşnică tendinţă de schimbare, de înoire cu ajutorul puterilor raţiunii şi materiei, de altă parte religia, dogmă neschimbată în fundamentele ei, mîntuitoare a sufletului omenesc dincolo de vieaţa materială a individului. Pusă astfel problema, în mod fatal, admiţînd o atitudine, negăm cealaltă. Dacă omenirea devine neîncetat altceva, credinţele celor de eri nu mai pot aparţinea celor de azi. Dacă progresul organizării tehnice a vieţii provoacă şi o stare sufletească superioară, însimţirea într'o spiritualitate peste contingenţe, nu-şi are nicidecum vr'un rost, ea nici nu poate fi „adevărată", „reală", căci nu este bazată pe ceva material.....

S'ar părea — deci — că antagonismul progres-religie este insoluţionabil. Dar noi încercăm totuşi să găsim soluţia.... Dificultatea rezolvirii acestei probleme se datoreşte faptului că toţi cei ce operează cu termenul „progres" nu delimitează domeniul la care se referă noţiunea. Greşala ar trebui căutată şi în insuficienţa epistemologică a concepţiilor progresiste şi integral raţionaliste. Dar nici tradiţionaliştii religioşi, ortodocşi sau catolici, nu ne satisfac deplin numai printr'o categorică opoziţie faţă de materialismul concepţiei despre progres. Deaceea curentele religioase culturale-literare din Franţa — catolic regaliste sau de la noi din Romînia, avînd alt nume, pot fi foarte importante sub unghiul de vedere al reacţiunii culturale şi sociale imediate, pentru cercetarea sociologică ele nu sunt încă soluţii obiective, deci perfect adaptate unei configuraţii sociale anumite.

In această discuţie, intervenţia sociologului german, Richard Thurnwald [1]), va fi deosebit de preţioasă. După Thurnwald problema progresului implică analiza forţelor sale determinante. Din punctul de vedere al acestor forţe există un proces de acumulare continuu, rectiliniar şi ireversibil. Acesta e domeniul cunoştinţelor tehnice. Aci se desfăşură neîntrerupt un proces de achiziţii noui, ultimele bazate pe cele anterioare. Odată îmbogăţit domeniul tehnic, el are repercursiuni şi asupra societăţii respec-

[1]) Vezi „Insemn. Sociologice" An. I, N-rul 6, 7, recenziile critice datorite d-lui prof. T. Brăileanu asupra operii: „Die menschliche Gesellschaft in ihren ethno-soziologischen Grundlagen".

www.dacoromanica.ro

tive şi asupra configuraţiei culturale. Dar pe de altă parte există forţe, cari nu au însuşirea de-a fi acumulative, de-a se clădi, una depăşind pe cealaltă, într'o serie continuă şi ascendentă. Aceste forţe nu sunt capabile de progres ireversibil, ci, dimpotrivă, sunt reversibile. Astfel nu se poate afirma, zice Thurnwald, că trecerea dela matriarcat la patriarcat este un progres. Aşa formele sociale îşi au cadrul lor de oscilaţie dela o stare maximă, la una minimă, fără a fi în continuă urcare. Deci iată că forţele, cari ar putea provoca progresul omului, se divid în două categorii: progresive în adevăratul înţeles al cuvîntului şi forţe oscilatorii. Cît despre progresul omului în sine, acesta nu poate fi sesizat decît faţă de direcţii bine determinate.

Considerat din punct de vedere obiectiv, progresul este un fenomen relativ. Există epoci, cînd anumite schimbări morale şi sociale introduse sunt cu mult superioare celor ce au fost în epoca precedentă. Deci se poate vorbi, într'o situaţie concretă, de-o adaptare progresată faţă de-o altă situaţie inferioară. Nu este exclus ca după un timp, adaptarea să nu mai corespundă realităţii şi să fie nevoe chiar de-o întoarcere la trecut. In desfăşurarea istoriei omenirii nu se poate sesiza o acumulare şi de însuşiri, ci cel mult de cunoştinţe, de date ştiinţifice. De altă parte a considera o societate din punctul de vedere al progresului, presupune că în acea societate condiţiunile de existenţă nu variază şi că nu există influenţe din partea altor societăţi. Prin urmare mai uşor am putea vorbi de un progres într'o societate platonică, nesupusă legilor mecanice şi diferitelor influenţe climatice, politice, economice etc.

Aşadar *R. Thurnwald*, bazat pe o rară bogăţie de date şi exemple, atacă ideea de progres în esenţa ei romantică şi omnivalentă, stabilind critic, că domeniul cunoştinţelor intelectuale şi tehnice este progresiv, pe cînd domeniul formelor sociale, al însuşirilor psihice afective şi morale este oscilatoriu, variind între o stare maximă şi una minimă. Nu se poate stabili o continuă creare a omului, depăşind natura sa iniţială, deşi există un domeniu al acumulării cunoştinţelor, unde omul este în perpetuă ascendenţă.

Revenind acum la antagonismul, pe care am crezut că-l putem surprinde între progres şi religie, lucrurile ne vor apare mai limpede. Încrederea prea mare în raţiunea umană şi prestigiul tehnicei moderne a fost de natură să eclipseze celelalte forţe psihice ale omului. De aci s'a ajuns şi la o interpretare

www.dacoromanica.ro

progresistă chiar în domeniul aptitudinilor morale şi religioase. S'a crezut că odată instalată epoca tehnicei moderne, credinţele morale şi naţionale, în mod fatal vor dispare. O revenire la acestea nu ar fi posibilă, pentrucă ar contrazice legea cosmică a progresului. Lucrurile s'au petrecut altfel. Ele confirmă mai curînd cele stabilite de autorul mai sus amintit. În cazul acesta, avînd şi teoria dar avînd şi confirmarea ei prin chiar evenimentele istorice-spirituale ale ultimului deceniu, credem că o împăcare între progres şi religie este posibilă. Credinţa noastră în progres trebue s'o limităm la cadrul acumulării de cunoştinţe tehnice, putem chiar să credem într'un progres, — sub un anumit raport — (economic, politic, religios), realizat într'o epocă faţă de o altă epocă, dar această schimbare în spre mai bine în domeniul social şi general uman nu trebue interpretată ca forţă ce se realizează continuu, schimbînd în acelaş timp firea profundă a omului. Omul rămîne cu aptitudinile sale de totdeauna, putînd însă, în anumite constelaţii morale şi materiale, să şi-le valorifice mai mult sau mai puţin. Peste timpuri imaginea „omului" rămîne aceeaşi. În consecinţă domeniul religiei e mult mai larg faţă de cel al progresului. Credinţa religioasă se referă la atitudinile noastre de totdeauna, ea călăuzeşte destinul omenirii din lumea sensibilă în lumea eternităţii. Considerate astfel, şi limitînd progresul la porţiuni bine definite, religia şi progresul stau alături fără a-şi disputa întreolaltă suveranitatea.

Am numit războiul mondial început de nou ev. Cred că afirmaţia îngădue şi precizări. Suntem, după părerea mea, în faţa unei ere, pe care o numesc neoclasică. Unii înclină mai curînd s'o numească neoromantică. Neoclasicismul erei ce s'a inaugurat şi îşi fixează tot mai precis semnele, constă într'o echilibrare a forţelor sociale (naţionale) morale şi materiale. In mijlocul acestui proces de armonizare şi problema progres — religie va fi soluţionată printr'o echilibrare a celor două atitudini. Nici tirania maşinei asupra omului, vidîndu-i sufletul, dar nici încrustrarea mistică unilaterală. Maşina va fi stăpînită de om, care la rîndul său se va uni cu cerul prin tainele vieţii.

L. Ţară.

www.dacoromanica.ro

REVISTA CĂRȚILOR.

C. Narly, Istoria Pedagogiei. Vol. I: Creștinismul antic. — Evul mediu. — Renașterea. Publicațiunile Institutului pedagogic — Cernăuți, 1935, pg. XV + 376. Prețul 250 lei.

Obiectul principal al lucrării d-lui Narly, profesor de Pedagogie și Istoria pedagogiei la Universitatea din Cernăuți, este „pedagogia umanistă a Renașterii, pe lîngă tratarea mai sumară a Antichității creștine și a Evului mediu".

„In studiul autorilor tratați, zice autorul, străduința mea a fost să plec, pecît mi-a fost posibil, direct de la isvoare, și să pun pe lector cît mai mult în contact cu gîndirea și chiar cu litera lor. De aici și mulțimea citatelor, cari la o privire superficială ar putea să pară pedante, dar cari garantează tocmai cît mai marea obiectivitate a interpretării, pe lîngă aceea că dă o largă posibilitate de control și stabilește pentru cetitor un fel de raport direct cu autorii, ale căror opere sunt adesea foarte greu de găsit, aflîndu-se, în anumite cazuri, numai în unele mari biblioteci din străinătate". Acest contact direct cu izvoarele, pe cari autorul și le-a procurat cu mare trudă și le-a cercetat cu o putere de muncă și înțelegere uimitoare, îi dă operei o deosebită valoare științifică. Lucrarea d-lui Narly nu înseamnă numai o îmbogățire a literaturii pedagogice romînești, ci ea este o contribuție științifică de seamă în literatura pedagogică universală. Și nu exagerăm de loc dacă susținem că lucrarea d-lui Narly ne stoarce admirația prin bogăția și temeinicia documentării și, nu mai puțin, ne farmecă prin claritatea expunerii, limpezimea împărțirii materiei și, mai ales, prin măestria ce o dovedește în caracterizarea epocilor și a marilor pedagogi.

Plăcerea ce ne-a procurat studiul cărții d-lui Narly ne face să așteptăm cu nerăbdare apariția celor două volume următoare: epoca modernă și cea contemporană.

Traian Brăileanu.

René Descartes, Regulae ad directionem ingenii — în romînește după textul original cu o introducere și note de *Constantin Noica.* Brașov 1935, pg. 111. Prețul 50 lei.

D-l C. Noica, la îndemnul d-lui Bagdasar, secretar al Societ. Rom. de filosofie si cu ajutorul material al d-lui Ing. Corneliu Casassovici, a făcut să apară în limba noastră una din cele mai interesante scrieri ale lui Descartes. Deosebit de utilă și bine-

www.dacoromanica.ro

venită este Introducerea traducătorului pentru inițierea cetitorului romîn, care e ajutat apoi, în lectură, și prin numeroase note explicative. Am amiutit și îndemnul și ajutorul pentru a arăta că la noi interesul pentru scrieri filosofice nu depășește un cerc foarte îngust de intelectuali. *T. B.*

N. N. Manolescu, Spre un nou ideal — Statul cultural al muncii naționale. Un sistem politic de selecționare și colaborare a tuturor valorilor romînești. Edit. „Ideea Națională", Buzău 1935. pg. 100.

Studiul politic al d-lui Manolescu formează partea ultimă și principală a volumului, care mai conține: De profundis, Scrisori provinciale, Ziaristica lui Eminescu, Un mare elan de iubire. Interesul autorului se concentrează asupra problemei cum trebue organizat Statul nostru așa „precum au început să-l întrezărească mințile constructive și imaginațiile mai temperate din tînăra generație naționalistă".

Studiul d-lui Manolescu e foarte interesant prin felul cum pune și rezolvă problemele politice cari ne pasionează pe toți în timpurile de față. Și suntem în desăvîrșit acord cu autorul cînd zice: „Incercări de felul acesteia nu pot decît să folosească fie pentru a se atrage atenția asupra lipsurilor sau chestiunilor neîndestulător ori greșit cunoscute, fie pentru a se statornici un consens mai larg asupra unor puncte ce nu par să presinte prea multe greutăți spre a fi îmbrățișate de întreaga mișcare națională". Cetitorii vor găsi în lucrarea d-lui Manolescu și cugetare adîncă și credință neclintită în puterile neamului romînesc. *T. B.*

Ion Banea, Rînduri către generația noastră. Cu un cuvînt introductiv de *Ion I. Moța.* Cluj, 1935. pg. 20. Prețul 10 lei. — Broșura reunește în afară de prefața d-lui Moța, scurte articole publicate în diferite ziare, ordonate acuma după o idee conducătoare. Găsim aci o expunere luminoasă, precisă a ideologiei legionare, a ideologiei care trebue să devină ideologia clasei conducătoare romînești. Scrisul d-lui Banea e străveziu, captivant prin simplicitatea și sinceritatea sa.

T. B.

www.dacoromanica.ro

REVISTA REVISTELOR.

Arhiva pentru ştiinţa şi reforma socială. Dir.: *D. Gusti.* Anul XII, 1935, n-rele 3—4. — Volumul acesta cuprinde, pe lîngă studiile (în limba franceză şi engleză) apărute mai întîiu în „Archives de Sociologie" de subt direcţiunea d-lui *G. L. Duprat* (vezi n-rul 6 al „Insemnărilor"), următoarele studii în limba romînă: *G. Sofronie,* Problema integrării noului drept internaţional în constituţiile naţionale şi necesitatea revizuirii constituţiei romîne; *Traian Herseni,* Clubul Husarilor; *Al. Claudian,* Auguste Comte şi Restauraţia; *Petru Comarnescu,* O încercare americană de constituire a unei monografii sociale asupra tendinţelor şi problemelor recente. Recenzii numeroase şi bine scrise; Cronică; la urmă: Buletinul Institutului social romîn.

Revue Internationale de Sociologie. Dir.: *Emile Lasbax.* An. 43, 1935, n-rele IX—X (Sept.—Oct.). Se analizează comunicările, seria 2-a, trimise pentru al XII-lea Congres de sociologie.

Foarte interesante pentru noi sunt comunicările privind problema: Elitele şi metabolismul social, între cari amintim pe cea a prof. Castrilli (Universitatea din Bari) asupra „Originei tociale a studenţilor". D-l *G. L. Duprat* publică o „Schiţă a unui tratat de Sociologie". Tratatul său se întemeiază, după cum spune autorul, pe experienţa sa de profesor în curs de 15 ani de învăţămînt, după 40 ani de studii şi analize. Schiţa pe care o prezintă e menită să dea o bază pentru discuţiile prealabile asupra chestiunii „Echilibrelor sociale", pusă la ordinea zilei a Congresului al XIII-lea internaţional de Sociologie, care se va ţinea la Paris în 1937, 2—5 Sept. — D-l André *Joussain* încearcă să desprindă caracterul „faptului social", arătînd deosebirea sa de „faptul fizic". — La revista cărţilor, o dare de seamă a d-lui G. L. *Duprat* asupra: R. *Polin* et J. G. *Charon,* Les coopératives rurales et l'État en Tchécoslovaquie et en Roumanie (Paris, Alcan, 1935). — Revista revistelor dă atenţie studiilor şi articolelor din domeniul ştiinţelor sociale apărute în revistele romîneşti,

Făt-Frumos, Dir.: Leca *Morariu,* An. X, 1935, Nr. 5—6. D-l Aurel *Morariu* scrie, cu prilejul aniversării a 30-a dela moartea lui Grigorie *Filimon,* cîteva pagini bine simţite despre

www.dacoromanica.ro

viaţa şi munca acestui întemeietor şi îndrumător al vieţii cooperatiste din Bucovina de înainte de războiu. Mai însemnăm cele două contribuţii interesante ale d-lui I. E. *Torouţiu*: „Junimism-Sămănătorism« şi „T. Maiorescu inedit". Cronică bogată şi variată, scrisă în cea mai mare parte de directorul revistei cu verva-i cunoscută şi mult apreciată.

Cuget Moldovenesc. Foaie lunară a Societăţii Culturale Naţionale „George Enescu", Bălţi. Dir.: Marc *Văluţă*, Prim-redactor: *Petru Stati*. N-rul 8—9 (Sept.—Oct.) 1935 are un cuprins foarte bogat şi variat, colaborînd Const. Al. Holban, Gh. N. Cârţu, A. G. Delafântânele, Tatiana Găluşcă, N. Palamaru, Vasile Pavelco, A-tta Petrovici, Petru Stati, Lucian Voiculescu, E. Ar. Zaharia, etc.

Suflet Romînesc. Revistă literară, culturală şi socială. Prim-red.: Lidia C. Andreescu. Redacţia şi Ad-ţia: Bucureşti II, Calea Plevnei 232. An. II, No. 6 (Oct.). Colaborează: G. Murnu, Paul I. Papadopol, G. Bacovia, Maria Cunţan, I. A. Bassarabescu, Al. T. Stamatiad, Radu Gyr, Costin Floriţa, G. Şt. Cazacu, Nicolae Nedelcu, Const. Goran, Sorin B. Rareş, Paul Donici, Iulian Dragu, Constant Vornicu. — *Suflet Romînesc* e o revistă bine condusă şi ţinută la înălţime de colaboratori cu nume în literatură.

Freamătul literar. Revistă de Literatură, Ştiinţă şi Artă. Siret. Redactori: Aurel Fortună şi Octav Băncescu. An. III, Nr. 7—9 cuprinde un studiu al d-lui N. Iţcuş „Crîmpeie din trecutul Siretului". Versuri de E. Ar. Zaharia şi alţii. Cronică.

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro